

2.12 Kveite

Kathrine Michalsen
kathrine.michalsen@imr.no

Åge Høines
aage.hoines@imr.no

► Status og råd

Kveite fiskes over store deler av Nord-Atlanteren, og informasjon om bestandens utbredelse og størrelse kommer fra fiskeriene. Tall fra Fiskeridirektoratet viser at fangsten av kveite levert til mottak nord for 62°N har økt betydelig fra 1997 og frem til

i dag (Figur 2.12.1), mens fangstene i sør har vært på et lavt nivå i samme periode (Figur 2.12.2). Økningen i fangstene i nord kan skyldes en økning i bestanden, blant annet som følge av innføringen av rekerist, forbud mot reketråling inne i fjordene eller mulig økt innsats i fiskeriene. Tilsvarende kan nedgangen i fangstene i sør skyldes nedgang i bestanden, økt menneskelig aktivitet inne i fjordene eller redusert innsats i fiskeriene. Havforskningsinstituttet har dessverre ikke gode mål for innsatsen (antall fartøy, antall garn) i dette fiskeriet.

ICES gir ikke råd på denne bestanden. Både nasjonalt og internasjonalt blir det gjort lite for å skaffe til veie fiskeriuavhengige data for å få bedre kunnskap om bestandsdynamikken. Havforskningsinstituttet har ikke gjennomført egne tokt rettet mot denne arten, men det blir fanget kveite på de ordinære toktene. Kysttoktet, som har gått hver høst siden 1995, gir en tydelig indikasjon på utviklingen til den yngre del av bestanden. Det har vært en økning både når det gjelder utbredelse og antall kveiter gjennom hele tidsserien (Figur

Atlantisk kveite

Hippoglossus hippoglossus

Andre norske navn: Hellefisk, helleflyndre, kvitkveite

Familie: Pleuronectidae (flyndrefamilien)

Maksimal størrelse: Hunnene kan bli over 3,5 m lange og veie nærmere 300 kilo. Hannene blir opptil 50 kilo.

Levetid: Opptil 60 år. Hunnene blir betydelig eldre enn hannene.

Leveområde: Unge kveiter lever på kysten på relativt grunt vann, store kveiter finnes ute i de store havene. Arten er utbredt på begge sider av Nord-Atlanteren. Den er tallrik utenfor Newfoundland og Labrador, og finnes fra Cape Cod (USA) til nordover vestkysten av Grønland. Videre er kveite utbredt i et belte fra Øst-Grønland og Island over Svalbard til Novaja Semlja. Mot sør finnes den helt ned mot Biscaya.

Gyteområde: Gytingen foregår på 300–700 m dyp, i dype groper på fiskebankene langs kysten eller i fjordene. Kveite har langsom vekst og sein kjønnsmodning. Hannene blir tidligst kjønnsmodne når de er 7 år og ca. 70 cm lange. Hunnfisken er kjønnsmodne når de er 8–10 år gamle og ca. 125 cm lange. De fleste kveitene er 12–13 år før de gyter første gang.

Gytedid: Gytingen foregår fra desember til mai.

Føde: Kveite er en utpreget rovfisk og spiser bunnfisk som brosme, ulker og hyse, samt mer pelagiske arter som torsk, sild, lodde og blekksprut.

Fakta om bestanden

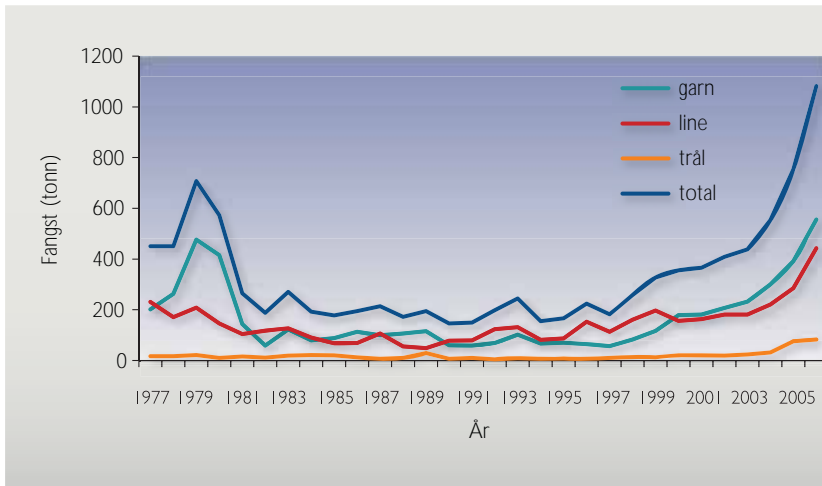
Kveite er den største beinfisken i våre farvann. Den har grå øyeseide og hvit blindside, og det er usikkert hvor stor den kan bli. Det har blitt fanget eksemplarer på 350 kilo og 3,60 m. Tidligere ble de store individene sett på med stor mystikk, de ble ikke brukt til menneskeføde og ble aldri omtalt med sitt rette navn. Forberedelsene til kveitefisket var enkelte steder veldig høytidelig. Selv om mystikken og overtroen ikke gjør seg gjeldende lenger, bør vi heller ikke i dag spise de største individene. Kjøttet er grovt og blir gjerne litt tørt, og på grunn av den høye alderen kan stor kveite samle opp en del miljøgifter, for eksempel PCB. Per i dag er det derfor ikke anbefalt å spise kveite over 40 kilo.

Kveite er stedbunden og gyter ofte innenfor et svært begrenset område. Hunnen kan

legge opptil 3,5 millioner egg som er 3,5–4,2 mm store. Eggene gytes på eller nær bunnen, og stiger oppover i vannsøylen. Klekkingen skjer etter 9–16 døgn, og larvene er 6,5–7 mm lange. Når kveita samler seg i gytegroper på gytefeltet, er de et lett bytte for fiskerne. Det finnes eksempler på at en garnlenke på tvers av en slik ansamling av kveite kan gjøre uopprettelig skade.

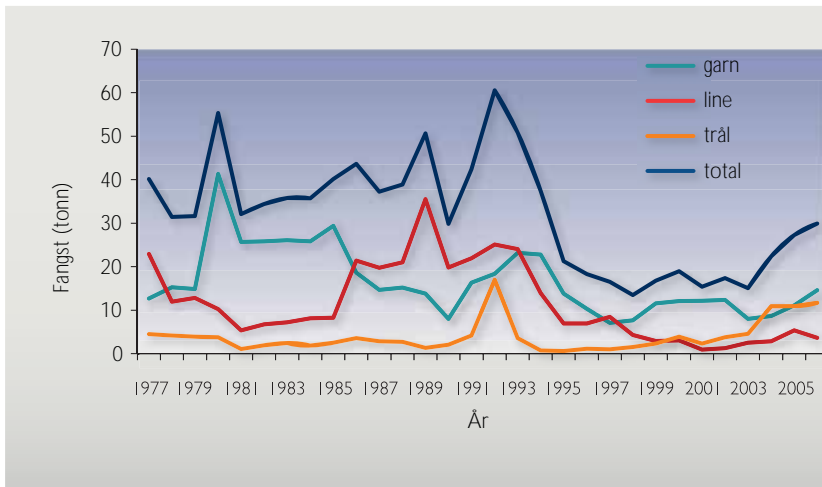
Kveite er svært følsom for beskatning på grunn av sen vekst, høy alder ved kjønnsmodning og ansamling i gytegroper. Foruten minstemål og maskeviddebegrensninger, er fiske av kveite med garn, trål og snurrevad forbudt i tidsrommet 20. desember til 31. mars. Effektive tiltak for å sikre at bestanden kommer opp på et bærekraftig nivå igjen, krever detaljert kunnskap om artens/populasjonenes utbredelse, vandringsmønster,

gyteadfærd og lignende. I dag vet vi dessverre svært lite om kveita sin biologi og utbredelse. Særlig har gyteadfærd og larvedrift vært et mysterium. Til tross for utallige planktontrekk, har egg og larver av kveite bare blitt observert én eneste gang, i Skagerrak i februar 1992.

Figur 2.12.1

Utvikling av rapportert fangst av atlantisk kveite nord for 62°N basert på sluttседdelstatistikk.
Development reported catch of Atlantic halibut north of 62°N based on salesnote statistics.
Labels from top to bottom are gillnet, longline, trawl and total.

Figur 2.12.2

Utvikling av rapportert fangst av atlantisk kveite sør for 62°N basert på sluttседdelstatistikk.
Development reported catch of Atlantic halibut south of 62°N based on salesnote statistics.
Labels from top to bottom are gillnet, longline, trawl and total.

2.12.3). Fra 2004 har det vært vanlig å få kveite i stort sett hele området som toktet dekker. Fangstene består hovedsakelig av ungfisk i størrelsesgruppene 45–60 cm. Dette indikerer at vi nå har mulighet til å øke bestanden hvis ungfisken blir beskyttet og minstemålsbestemmelsen på 60 cm blir overholdt.

Fiskeri

Bestandsstørrelsen av kveite er lav i hele Nord-Atlanteren. Fiskeriene er ikke kvoteregulert, og fangst av kveite forekommer stort sett som bifangst i fiske etter andre arter. Mens man tidligere brukte kveitegarn i fiske etter kveite, har flere og flere tatt i bruk breiflabbgarn.

De lave fangstene av kveite sør for 62°N de siste årene gjør at man bør være observante på at kveitebestanden i Sør-Norge kan være på vei til å bli faretruende lav.

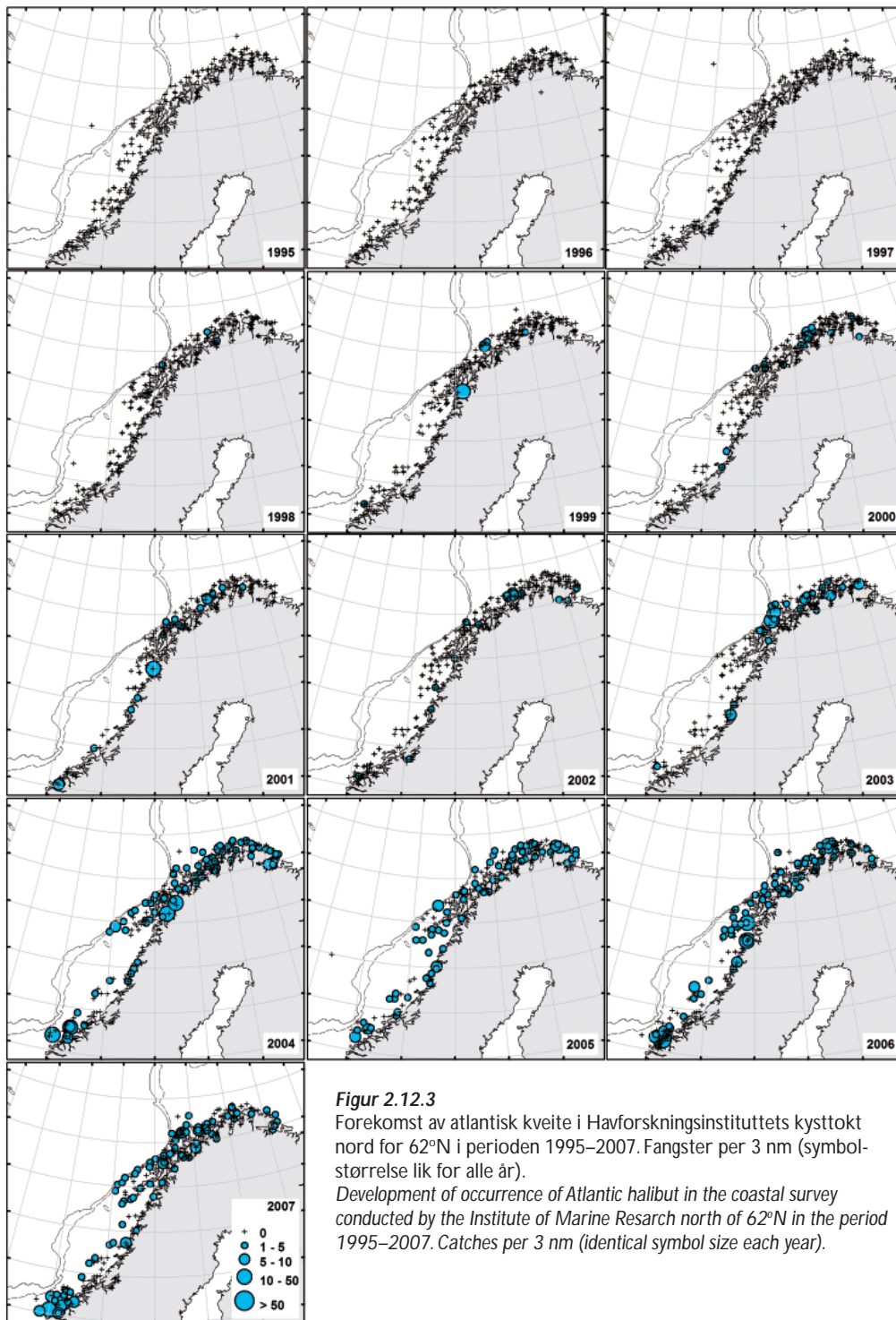
Selv om bestanden av kveite nord for 62°N er økende, kan det ikke forventes at bestanden i sør øker tilsvarende. Dette skyldes at det trolig finnes mange stedegne populasjoner av kveite som vender tilbake til sine gamle gytefelt år etter år.

Forskning

Spørsmålene om kveitas liv er mange: Når kommer den inn i fjordene? Hvor lenge oppholder den seg der før den vandrer ut igjen? Vandrer den ut av fjorden i det hele tatt, eller er den bare utilgjengelig for fiskeredskaper? Vandrer fisken til samme fjord for å gyte hvert år? Tilhører alle kveite i en fjord samme populasjon? Hvor store vertikale og horisontale vandringer kan kveita gjennomføre? Hvor ofte spiser den, og når på døgnet? Oppfører hunn- og hannfisk seg ulikt? Forhåpentligvis kan merking av enkeltindivider hjelpe oss med å få svar på noen av spørsmålene-

Havforskningsinstituttet har satt i gang et pilotprosjekt der all kveite som vi får på rutinetokt langs kysten blir merket. I tillegg har noen fiskere sagt seg villige til å merke og sette ut igjen all undermåls kveite (<60 cm). Det samles inn genetisk materiale av all fisk som blir merket for å undersøke om kveita vandrer tilbake til samme fjord som den ble født i, eller om det skjer genetisk utveksling mellom fjordene langs kysten.

Merking av kveite med satellittmerker som registrerer dyp og temperatur hvert 2. minutt, har vist at i gyteperioden går kveita ned til fra 600 til <1000 meters dyp, hvor den oppholder seg flere uker i strekk. I perioden mars–juli er kveita svært aktiv og utfører daglige vertikale vandringer fra 500 meter og nesten opp til overflaten for å finne mat.

Figur 2.12.3

Forekomst av atlantisk kveite i Havforskningsinstituttets kysttokt nord for 62°N i perioden 1995–2007. Fangster per 3 nm (symbolstørrelse lik for alle år).

Development of occurrence of Atlantic halibut in the coastal survey conducted by the Institute of Marine Research north of 62°N in the period 1995–2007. Catches per 3 nm (identical symbol size each year).

Atlantic Halibut

(Hippoglossus hippoglossus) Extensive Atlantic halibut fisheries in Norwegian waters have resulted in a drastic reduction in their population size. Despite regulations prohibiting gillnet fisheries for mature specimens on spawning grounds in coastal areas, the stock has not recovered to historical levels. Additionally, unlike Pacific halibut (*Hippoglossus stenolepis*) fisheries, there are few regulations aimed at reducing by-catch of juveniles. The only regulation to protect Atlantic halibut prohibits the mar-

keting of fish less than 60 cm. Recently the halibut catch in northern Norway has increased, while the opposite trend has been observed in southern Norway. This observation is especially evident along the southwest coast of Norway where fishermen have reported low or nonexistent catches using traditional gillnet and longline gear. Currently, immature Atlantic halibut occur mainly as by-catch in the bottom trawl fishery for Atlantic cod (*Gadus morhua*) and in the coastal gillnet fishery for anglerfish (*Lophius piscatorius*). Due to the general low stock size,

Atlantic halibut are no longer considered a highly valuable commercial species in Norway, and little effort has been dedicated to improve the management of the fishery. However, because of increased gear efficiency in several other fisheries, especially for anglerfish, management regulations are now needed to ensure that Atlantic halibut are not caught as by-catch and the stock is not depleted. To prevent the collapse or to construct effective management plans and strengthen the basis for recovery strategies, basic life history and behaviour information is needed.